

BOEKBESPREKING

Internationaal Accountancy

Frederick D. S. Choi en Gerhard G. Mueller

„AN INTRODUCTION TO MULTINATIONAL
ACCOUNTING”

Prentice Hall, Englewood Cliff, N.J., 1978
352 bladzijden, prijs \$ 17,50

door Drs. L. P. E. M. van den Boom

Dit boek dient, aldus de auteurs, een tweeledig doel, namelijk het voorzien in een eerste leerboek op het terrein van de multinationale accounting en het afrekenen met de stelling dat „... multinational (or international) accounting is (. . .) a trivial specialization of the general theory and practice of accounting”.

Multinationale accounting heeft zich in het recente verleden ontwikkeld tot een volwaardig theoretisch en praktisch vakgebied, hetgeen blijkt uit de toenemende literatuur, de ontwikkeling in internationale samenwerking (zowel tussen individuele accountantskantoren als tussen nationale beroepsorganisaties), de daaruit resulterende internationale standaarden voor jaarrekeningen en tenslotte uit de groeiende aandacht voor multinationale accounting aan de diverse onderwijsinstellingen in de Verenigde Staten en daarbuiten.

Een interessant aspect aan dit, uit 10 hoofdstukken bestaande, boek is dat de auteurs het vakgebied der multinationale accounting vanuit diverse gezichtspunten benaderen. De eerste twee hoofdstukken zijn academisch georiënteerd en gaan in op de historie en achtergrond van de internationale accountancy.

In hoofdstuk 1 (Multinational Dimensions of Accounting) noemen Choi en Mueller de loop der historie, de opkomst van de multinationale onderneming (MNO), de daarmee samenhangende specifieke accounting-problemen en academische nieuwsgierigheid als fundamentele oorzaken van de raison d'être van internationale accountancy. Dit begrip is polyinterpretabel en dient dan ook, aldus de auteurs, in drie stromingen te worden onderscheiden, ten eerste een universeel systeem, waarin internationale accountancy beschouwd wordt als een ontwikkeling, die streeft naar wereldwijde acceptatie van een uniforme verzameling van standaarden, ten tweede een informatief systeem, waarin internationale accountancy zich richt op informatie en beschrijving van de principes, methoden, standaarden en normen, zoals toegepast in de diverse landen en ten slotte een technisch systeem, waarin internationale accountancy wordt gezien als accounting voor

MNO'en, met name consolidatietechnieken en valuta-omrekeningsmethoden.

Hoofdstuk 2 (International Accounting Patterns) geeft inzicht in de oorzaken die de theorie en praktijk van accountancy in diverse landen van elkaar doet verschillen. Onderscheiden worden de relevantie, maatschappijgebonden factoren, die de ontwikkeling en het niveau van de accountancy in een land beïnvloeden en op basis waarvan de auteurs mondiaal vier verschillende patronen van financiële verslaggeving constateren, een macro-economisch, micro-economisch, uniform en pragmatisch patroon.

De hoofdstukken 3 en 4 zijn technisch georiënteerd. Hoofdstuk 3 (Accounting for Foreign Currency Translation and Inflation) gaat uitgebreid in op de technieken van de valuta-omrekening en de totstandkoming van FASB-statement no. 8. Tevens worden de verschillende toepassingen van accounting voor inflatie behandeld.

Choi en Mueller concluderen in hoofdstuk 4 (Transnational Financial Reporting and Disclosure) dat bij het nog afwezig zijn van een verzameling consistente internationale jaarrekening standaarden, internationaal opererende ondernemingen in hun externe financiële verslaggeving ten behoeve van buitenlandse gebruikers, gedwongen zijn te zoeken naar ad hoc oplossingen, zoals tekstvertaling, valuta-omrekeningen en aanpassingen van de jaarrekening aan buitenlandse standaarden. Vooralsnog moet, aldus de auteurs, de oplossing gezocht worden in openbaarmaking („disclosure”) van, voor buitenlandse gebruikers, relevante informatie, echter alleen dan, indien deze adequaat is, het algemeen belang dient en hoofdzakelijk in gekwantificeerde vorm wordt gepresenteerd.

De hoofdstukken 5 en 6 zijn institutioneel georiënteerd. In hoofdstuk 5 (International Accounting Standards and Organizations) worden, naast de bestaande verschillen in nationaal aanvaarde standaarden en normen, de pogingen tot wereldwijde harmonisatie behandeld. Dit hoofdstuk is met name nuttig om een overzicht te krijgen van wat er zich afspeelt op het terrein der internationale samenwerking (o.a. IASC, IFAC etc.).

Hoofdstuk 6 (E.E.C.-Accounting) geeft een beknopte beschrijving, zowel van de accountingsystemen in de EEG-landen, als van de, op Europees niveau plaatsvindende, harmonisatiepogingen. In detail wordt ingegaan op de voorgestelde 4e, 5e en 7e richtlijnen.

In de drie volgende hoofdstukken wordt het accent verschoven naar management gerelateerde aspecten van de internationale accountancy. Hoofd-

stuk 7 (Financial Planning for Multinational Operations) gaat in op projectevaluatie-technieken ten behoeve van buitenlandse operaties, de internationale kapitaalmarkten en het vreemde valuta management. Afhankelijk van de gehanteerde valuta-omrekening wordt het vreemde valuta management geconfronteerd met een economische, een omrekenings- en een politiek risico.

In hoofdstuk 8 (Management Information Systems and Control) wordt systematisch ingegaan op de informatiesystemen, interne controle en management audits bij MNO'en. De diverse nationale belastingstelsels, belastingverdragen en de fiscale planning voor internationaal vertakte ondernemingen worden beknopt weergegeven in hoofdstuk 9 (Multinational Taxation and Transfer Pricing); tevens wordt uitgebreid (9 bladzijden) ingegaan op de problemen van interne verrekenprijzen in een internationale ondernemingsstructuur.

Het laatste hoofdstuk (Current Issues and Developments) is algemeen van aard. Aan de orde komen de controversiële aspecten van het instituut MNO, de verslaggevingsvoorschriften van de OECD en de VN, de accounting ten behoeve van de sociale verantwoordelijkheid van een MNO en de accounting

in economisch en sociaal minder-ontwikkelde landen.

Samenvattend kan gesteld worden dat Choi en Mueller er in geslaagd zijn een zich snel uitbreidend en gecompliceerd vakgebied in overzichtelijke vorm te presenteren. Aan de doelstelling met betrekking tot het voorzien in een adequaat leerboek is dan ook in ruime mate voldaan. Voornamelijk ten gevolge van de dikwijls beknopte stijl en de uitgebreide referenties aan het eind van ieder hoofdstuk, zal de lezer dit werk kunnen hanteren als een eerste oriëntatie in de internationale of multinationale accountancy. Voor de meer academisch gerichte gebruiker is de tekst op zich niet toereikend, echter de discussie-vragen, het casus-materiaal en de door de auteurs gesuggereerde nieuwe onderzoeksprojecten zijn bijzonder waardevol. Zoals bij vele Amerikaanse boeken is de aandacht die aan de controleleer (auditing) wordt besteed ondergeschikt aan de financiële verslaggevings-aspecten; desondanks wordt in voldoende mate verwezen naar literatuur over controleleer in een internationaal verband.

„An Introduction to Multinational Accounting” is voor een ieder, die geïnteresseerd is in dit relatief nieuwe vakgebied, zeer aanbevelenswaardig.

BINNENGEKOMEN BOEKEN

Accounting, accountancy; werkterrein van accountants?

Prof. Drs. Sj. Muller

Uitgeverij H. E. Stenfert Kroese B.V. te Leiden

Prijs f 14,50

Internationale economische betrekkingen in hoofdlijnen

J. C. P. A. van Esch

Uitgeverij H. E. Stenfert Kroese B.V. te Leiden

Prijs f 32,50

Zesde richtlijn en Nederlandse omzetbelasting

Mr. D. B. Bijl en J. B. van der Zanden

Uitgeverij Kluwer B.V. te Deventer

Prijs f 27,50

Financiële analyse van ondernemingen

Theorie en toepassing op het Koninklijk Besluit m.b.t. de jaarrekening

Dr. H. Ooghe

Uitgeverij H. E. Stenfert Kroese B.V. te Leiden

Prijs f 75,-

Grondslagen van de administratieve organisatie (12e druk)

J. van Nimwegen en E. O. J. Jans

Uitgeverij Samsom B.V. te Alphen aan den Rijn

Prijs f 49,80

WIR, een praktische toelichting

Drs. M. C. van der Harst en Drs. J. A. M. Klaver

Uitgeverij Kluwer B.V. te Deventer

Prijs f 25,-

Financial Ratios. Analysis and Prediction

M. Tamari

Uitgeverij Paul Elek te Londen

Prijs £ 9.95

Fiscale aspecten van goederen- en dienstenverkeer tussen gelieerde maatschappijen (Nr. 2 in de serie Fiscale en juridische documentatie voor internationaal zakendoen)

Mr. J. de Kater en Dr. M. R. Reuvers

Met discussiebijdragen van Mr. F. van Brunshot,

Dr. N. Nobel en Dr. K. Rijks

Uitgeverij Kluwer B.V. te Deventer

Prijs f 21,-